

Muži a ženy: identita, role, povolání

Studijní materiál odboru pro vzdělávání

Tento studijní materiál chce vnést hlas biblického slova do diskuse o mužství a ženství, resp. o mužských a ženských identitách a rolích. Úvodní odstavce letmo črtají některé aspekty dnešní situace. V dalších oddílech se o radu obrátíme k Písmu: zjistíme, že Bible vedle zřetelných norem Bible předkládá i pestrou mozaiku pozemského života; ale také že Boží slovo je předně jednak soudem nad lidskými zlořády, jednak zaslíbením záchrany v novém stvoření. V závěru se proto musíme vyhnout jednostranným aplikacím: ve světle Písma se spíše pokusíme rozlišovat, co z dnešních trendů můžeme vděčně přijímat a podporovat, kde je nepatřičné zasahovat do lidské svobody a kde nás Boží slovo naopak volá k zřetelnému svědectví a alternativnímu stanovisku. (Ke speciálním otázkám sexuální orientace a identity se chceme vrátit při jiné příležitosti.)

Mnohoznačná svoboda

Poslední půlstoletí přineslo (nejen) západní civilizaci nebývalý rozkvět svobod a bezpečí, ideál vlády práva a dělby moci, rovnost občanů před zákonem, všeobecné volební právo, úsilí o spravedlivé pracovní a mzdové podmínky, intenzivní péči o slabé a nemocné, ochranu menšin, a také citlivost vůči ohrožení integrity zejména žen a dětí. Jsou to trendy, za něž můžeme být vděční. Vyrůstají totiž i z evangelijních kořenů, které - jakkoli mnohdy opomíjeny a znevažovány – dodnes tajuplně vyživují společnosti kdysi pokřtěných národů.

Mnozí (nejen křesťanští) pozorovatelé zároveň shledávají, že tato moderní svoboda ohrožuje sebe samu. Vedle prohlubující se demokratizace veřejného či mediálního prostoru můžeme sledovat korozi demokratické politiky. S rozšiřující se škálou potenciálních všedních i životních voleb skomírá schopnost se odpovědně rozhodovat. Institucionalizovaná solidarita se snadno stává náhradou solidarity komunitní a osobní. Pod tlakem virtuálních vztahů trpí vztahy hmatatelně blízké. A obraťme se už k našemu tématu - ve stínu deklarované rovnoprávnosti pohlaví se mnoho žen setkává s ponižujícím jednáním, ba s násilím. Rozmáhá se nejistota ohledně identity a rolí mužů i žen.

Současníci si proto kladou smělé otázky (někdy se pojí s mnohoznačným pojmem „gender“): Není představa stabilně daného mužství a ženství pomýlená? Není představa o mužství a ženství společenským konstruktem (gender ve smyslu „sociálního pohlaví“: žádoucí role a očekávaného chování v různých kulturách či dobách)? Nebo není mužství a ženství konstruktem dokonce subjektivním, individuálním (gender ve smyslu sebepojetí anebo i pohlavní orientace)? Nepotřebujeme se osvobodit od staletých stereotypů mužské nadvlády a ženské podřízenosti?

Nemusí se změnit naše pojetí mužských a ženských rolí? Anebo není naopak tato pochybovačná nevěra vůči zděděnému modelu, vznášející předcházející otázky, jednou z příčin zmatků doby?

Jako křesťané se jistě nemáme dát strhnout závanem kdejakého módního názoru. Ovšem ani se nemáme lhostejně či vylekaně odvracet od zápasů světa. Jsou to naše vlastní zápasy! V diskusích dneška se, podle svých možností a sil, musíme orientovat a účastnit. Chceme se proto ptát Bible, do jakého světla staví trendy a otázky současnosti. A to tím spíše, že slovo biblického zákona a evangelia má být – a dodnes je – skrytým kvasem životů našich rodin, společenství i společnosti (srov. Mt 13,33; 28,18-20).

Biblické pohledy

1. Biblické normy

Ptáme-li se Písma na identitu a role muže a ženy, narazíme hned v úvodu na dvojí klíčové zadání: Na počátku stvořil Bůh „člověka ke svému obrazu“, a sice „jako muže a ženu“ (Gn 1,26-28). Muž a žena jsou si rovni v Bohem darované důstojnosti. Dostalo se jim od Boha společného povolání; jsou každý stejně člověkem a oba spolu mají před světem reprezentovat Stvořitele. Uvedme alespoň několik málo biblických příkladů:

Muž a žena jsou si rovni před Bohem: oba dohromady, ale také každého zvlášť Bůh oslovuje (Gn 1,28; 12,1; 25,22n; J 19,25-27), volá k odpovědnosti (Gn 3,16-24; L 10,38nn), slyší (1S 1-2; L 8,40nn), obdarovává zaslíbením, odpuštěním a spásou (Gn 3,15.21; 16,7-12; Ga 3,26-29; 1K 7,14). Oba stejně a společně Bůh pověřuje kultivací světa (Gn 1,28; 2,5; Ž 104,23; Př 31,10nn). V manželství jsou si muž a žena rovni ve vzájemné tělesné intimitě (Gn 1,27; 2,23-25; Pís 1-8; 1K 7,3-5). Rovněž výchovná autorita a dětská úcta náleží otci i matce (Ex 20,12; Př 1,8; Př 31,1nn; Ef 6,1-3). Každá lidská bytost má Bohem darovanou hodnotu mezi lidmi (Gn 9,6n; Mk 3,34n; J 4,9.27). Také v církvi, a právě tam, jsou si muži a ženy vzájemně bratry a sestrami v Kristu (Mt 12,49n; 1K 11,11n; 2K 5,17; Ga 3,26-29).

Tato rovnocennost muže a ženy – coby manželů, rodičů, správců stvoření, osob a křesťanů – není jednostejností, nýbrž je vnitřně strukturovaná. Člověk je podle Písma stvořen v základní biologické podvojnosti: muži a ženy jsou rozdílně vybaveni a v této své rozdílnosti odkázáni na sebe navzájem. „Není dobré, aby člověk byl sám,“ říká Hospodin o muži, „učiním mu pomoc jemu rovnou“ – totiž ženu (Gn 2,18nn). Muž je povolán být své ženě „hlavou“ (1K 11,3), žena je svému muži darována od Boha jako pomoc, jako rovný, vhodný, ba žádoucí protějšek. Připojme opět několik biblických příkladů za mnohé další:

Muž a žena se od sebe v leckterém ohledu liší – psychosomaticky či ve svém povolání (Dt 22,5; 1K 11,2nn). Do Hospodinových smluv jsou zahrnuty celé rodiny, ba člověk osobně; a přece se Boží slovo obrací v první řadě na muže a právě muži ukládá odpovědnost za manželku a za děti

(Gn 17,3-5; Ex 20,17; Nu 30,4nn; 1K 11,3). Intimní soužití je vzájemnou službou rovnocenných partnerů; a přece je manžel ustanoven „*hlavou ženy*“, tzn., že je povolán milovat manželku jako „*vlastní tělo*“ a po vzoru Krista ukřižovaného obětavě pečovat o její blaho; přičemž žena má svého muže přijímat a vážit si ho (Ef 5,21nn). Výchovný mandát je svěřen oběma rodičům – a mateřstvím nejprve ženě (Gn 3,20; 1Tm 2,15; 5,14); a přece Bůh volá jmenovitě otce k odpovědnosti (Gn 18,19; Dt 6,4nn; 1Tm 3,4n). Podobně je i správa světa svěřena oběma společně; muž ale pečuje spíše o zemi a žena uchovává dar života (Gn 3,16-20; 1Tm 2,8-15). Podobně muž vládne v obci a žena v domě (Př 31,10nn). Také v církvi „*není žena bez muže ani muž bez ženy*“, a přece i zde má zůstat uchován rozpoznatelný rozdíl (1K 11,2nn).

Pán Ježíš toto dvojediné zadání počátku – povolání k rovnosti a ke vzájemnosti - stvrzuje. Volá k odpovědnosti muže i ženy, s muži i ženami zachází se stejnou přímostí, jeho čistý vztah k ženám i mužům je hodný následování (L 9,36nn; J 4,1nn; 8,1nn). Vyučuje a svou zvěstí pověřuje muže i ženy (L 10,38nn; J 4,1nn; 20,1-18); jeho nejbližšími žáky ale byli muži. Manželé si podle Ježíše mají být věrní (Mt 19,3-9); Ježíš, a nejen on, ale žil v celibátu zasvěceném Bohu (Mt 19,10-12; 1K 7,7). Jako dítě se poslušně podřizoval matce Marii i jejímu manželovi Josefovi; jeho poslední loajalita však od mladosti náležela Otci (L 2,41nn). Boží dílo se podle Krista zpodobňuje v mužské i ženské práci (Mt 13; L 15), také tělo Kristovo, církev, tvoří stejně muži i ženy (Ef 2,19nn; 1K 6,19n); jedinečným a rozhodujícím způsobem se však Boží slovo ztělesnilo v onom muži z Nazareta (J 1,1.14; 2,20-22).

2. Pestrý biblický obraz

Vedle těchto norem Bible vykresluje zemitý a mnohobarevný obraz lidského života. Biblické svědectví je bezmála tak pestré jako nález, jež o rolích mužů a žen či o fungování rodiny vynáší historická nebo antropologická věda. V různých dobách a na různých místech se – i při existenci základních kulturních vzorců, právních norem či náboženských ideálů – život utváří se značnou variabilitou.

Pokud jde o manželské konstelace, biblickou normou je soužití jednoho muže a jedné ženy (Gn 1,27; Pís 8,12; Ef 5,21nn). Vedle takových párů (Adam a Eva, Noe a jeho žena, Izák a Rebeka, ad.) najdeme ovšem i různé svazky polygamní (domácnosti Abrahama, Jákoba, Elkány, Davida, Šalamouna). Mojžíšův zákon tyto neladné poměry neruší, zavádí spíše základní limity a práva, zabraňující hrubému zneužití a konkrétně ženám, otrokyním poskytující jistou volnost a ochranu (Ex 21,7-11; Dt 21,15-17). V biblických příbězích snad nenajdeme „ideální“ manželství; manželství není zaručeným receptem na rajské štěstí, dokonce ani poezie Písně písni, plná ozvuků Edenu, nesmlčuje temné tóny (Pís 1,7; 5,6n). Písmo otevřeně mluví o obtížích soužití mužů a žen; volá k věrnosti i na cestě utrpení (Gn 3,16; 1Pt 3,1nn). Písmo ale také hovoří o přátelství mezi muži a mezi ženami, které může životu dodat nebývalé hloubky (Př 17,17; 27,19; 2S 1,26; J 13,23).

Můžeme-li ze zdrženlivého biblického podání soudit, pak odlišně probíhal i vznik jednotlivých manželství. Srovnajme kupříkladu sňatek pasivního Izáka, zprostředkovaný Eliezerem a svobodně

odsouhlasený Rebekou, s různými námluvami Davidovými (Gn 24; 1S 18,26nn; 25,40-43; 2S 11) nebo se sňatkem statkáře Bóaze, který pro změnu iniciovala Rút (Rt 2-3). Také Milá z Písně – můžeme-li usuzovat z četnosti jejích promluv a z válečnických metafor, jimiž je na rozdíl od svého Milého popisována – jedná v milostném vztahu aktivněji, ba v některých ohledech nejspíš vůbec vybočuje ze zažitých mezí (Pís 3,1nn; 5,4-7; 8,1).

Ani vzájemnost manželů z biblických příběhů nepodléhá jednorázově šabloně, nýbrž odpovídá situacím a dobám, naturelu i sociálním možnostem: Srovnajme jaksí pragmatické partnerství Abrahama a Sárý (Gn 12,10nn; 16,2; 20,13; 21,9-12) s vášnivě komplikovanými vztahy Jáкова a jeho manželky (Gn 29,15 – 30,24; 33,1-3). Elkánovy či Davidovy manželky (a ženiny) nepožívaly u svých manželů stejného stupně vlivu, důvěrnosti a něhy (1S 1; 2S 3,13-16; 6,20nn; 1Kr 1,11nn). Perská královna Vašti se pro „ženskou odbojnost“ dočkala trestu – to když odmítla veřejně vystavit své tělo; přičemž její nástupkyně Ester dosáhla právě porušením dvorské etikety - a díky ženskému šarmu - u manžela svého (Est 1; 5; 7). V Písmu nezřídka narazíme také na příklady domácností, kde vůdčí roli podle všeho hrála žena, případně kde sledovala vlastní agendu (Sd 4,4; 2Kr 4,8nn; Sk 16,15; 18,18; Ř 16,3; 1K 1,11). I ve veřejném prostoru mohl ženský hlas zastínit slovo mužů či přinést rozhodující obrat (Sd 4-5; 1Kr 1,11nn; 2Kr 22,14; J 4,28-30.39).

Podobně pestře se za různých okolností utvářely i sociální role nebo dělba práce. Situace staroorientální chudé Rút a helénské podnikatelky Lydie jsou odlišné, betlémský statkář Bóaz a kosmopolitní římský občan Pavel obývají různé světy. V biblických časech vždy také existovali bezprávní mužští otroci a silné ženy vladařky. Ovšem více či méně exkluzivně mužům náleželo válčení (Dt 20,5-7; ale Sd 4-5; 9,53), soudcovská a správní činnost obce (Rt 4,1nn; Př 31,23), služba prorocká (ale Ex 15,20; 2Kr 22,14; L 2,36n; Sk 21,9) nebo učitelská (Ezd 8,4nn; ale Sd 4,5; Př 1,8; Sk 18,26; Tt 2,3), některým z mužů (z kmene Lévi) služba kněžská. Exkluzivně ženskou sférou bylo porodnictví a přirozeně mateřství, stejně jako výchova malých dětí (Ex 1,15; 1S 1); jistě i proto žena těsněji „náleží“ k domovu (Ex 1,15; 20,17; Dt 20,5-7; Tt 2,3-5). V leckteré oblasti naopak potkáme přirozeně muže i ženy: pocestné hostil Abraham, zatímco Sára zůstávala ve skrytu stanu, na přípravě pokrmů se ale podíleli oba (Gn 18,1nn); Jákov se zdržoval v ženských stanech, zatímco Ezau byl mužem pole a lovu, oba vařili (Gn 25,27nn; 27,31). Pasterectvím, zemědělstvím a různými řemesly se také zabývali muži i ženy (Ex 2,15; 3,1; 31,1nn; 35,25n; Rt 2,7n; Sk 18,2n). Snad nejobsáhlejší popis „ideální ženy“, tzv. Chvála ženy statečné z Přísloví, líčí manželku coby strážkyni domácího krbu, vládkyni děveček, správkyni rodového majetku, pilnou pracovníci a samostatnou podnikatelku, obchodnici, zastánkyni chudých a moudrou učitelku; její působnost sahá daleko za zdi domu a města; její manžel díky ní požívá veřejné úcty (Př 31,10nn).

V církvi měli být učitelé lidu i rodiny muži (1K 14,33-35; 1Tm 2,11n). A přece také ženy - veřejně i v soukromí - prorokovaly a vyučovaly druhé (1K 11,5; 2Tm 1,5; Tt 2,3-5; Sk 18,26; 21,9). Mnohé ženy, svobodné paní domu, ale i aktivní manželky, hrály během Ježíšovy služby a v apoštolské církvi rozhodující roli (L 1-2; 8,1-3; 23,55n; 24,1nn; Ř 16,1n.3-5.6.12; Fp 4,2n; Sk 12,12).

Je-li řeč o životních a duchovních rolích mužů a žen, nesmíme zapomenout na celibátníky, tedy na lidi žijící mimo manželství, svobodné či ovdovělé, ale také na lidi manželství z různých příčin neschopné: jejich role ve společnosti a ve službě na Božím díle je v Písmu nemalá (Jr 16,1nn;

Ez 24,15nn; Mt 19,11n; L 2,36n; 1K 7,6nn; 1Tm 5,3-16; srov. Iz 56,3-8; Sk 8,26nn).

Evangelia podávají pestrý obrázek „patriarchální společnosti“, v níž ovšem muži, i sám Ježíš, občasně přebírají ženskou či otrockou práci (L 22,24-27; 7,36nn; J 13,1nn) a v níž ženy na způsob mužů rozhodují, studují a zvěstují – i mužům - evangelium (L 1,39-55; 10,39; 23,50 – 24,12). Nezapomínejme na Marii, matku Páně (L 1,26nn; 1,46-55; 2,34n; Sk 1,14), a na Pána Ježíše, který sebe sama příležitostně staví nad rodinné a společenské řády (Mt 8,21n; 10,34-42; 19,27-30).

3. Proměňující moc biblického slova

Nutno proto dodat, že Bible nejen stabilizuje zděděné sociální poměry, ale často také proti zaběhlým pořádkům revoltuje. Písmo odhaluje hříšné excesy a volá k novému, k jinému životu, k jinému smýšlení a mluvení. I v oblasti vzájemnosti mužů a žen Bible nejen upevňuje dobré řády, nýbrž vždy znovu také zpochybňuje a prolamuje zažitá neřády a upomíná na povolání rajskeho počátku a naději nového stvoření v Kristu. Boží slovo je i v tomto ohledu nejen instrukcí pro život, nýbrž předně Božím soudem nad hříchem a Božím zaslíbením spásy pro všechny věřící. Připojme několik příkladů této podvratné práce Božího slova:

Moábka Rút porušila tabu Božího zákona, a stala se tak součástí lidu Izraele (Rt 1-4; Dt 23,4-7). Ester neuposlechla pravidel posvátné etikety perského dvora, a tak zachránila své soukmenovce (Est 4,10nn); podobně jako její předchůdkyně ochránila vzdorem svou čest (Est 1). Stížnost dcer Selofchádových přinesla - ještě v rámci knih Mojžíšových - novelu Božího ustanovení (Nu 27,36). Bůh sám staví milosrdenství nad své právo, a tak zachraňuje Izraele (Jr 3,1; Dt 24,1-4). Rebeka, Chana či Marie Betánská šly svou osobní cestou s Bohem (Gn 25,22n; 1S 1-2; L 1,26-56; 10,38nn). O smělé lásce Milé z Písně už byla řeč (5,7n; 8,1). „Žena statečná“ z Přísloví ztělesňuje nejen Stvořitelovu moudrost, ale také Boží odpor proti ženské i mužské hlouposti (8-9; 31,10nn). Biblické příběhy nezamlčují utrpení žen, obětí mužského chtíce, nespravedlivého, nemilosrdného společenského (ne)řádu; a ukazují ho v celé brutalitě bolesti a ponížení, příčin i osobních a společenských dopadů (Gn 19; 34; Sd 19-21; 2S 11; 15,16 a 16,21n; Est 1; srov. Gn 39).

Polemický osten v sobě nesou už samotné biblické normy. Zmiňované ustanovení o otrokyních přikládá rozhodující právní váhu ženině subjektivnímu úsudku a cílí paradoxně ke zrušení otroctví (Ex 21,1-11; 20,2). Ustanovení o „rozlukovém lístku“ mělo ve výsledku chránit čest odmítnuté ženy (Dt 24,1nn; Mt 1,19). Vyvedení z Egypta do Kanaánu staví Izraele do opozice vůči egyptským i kanaánským zvyklostem (Lv 18). Už zprávy Genese nepopisují jen Boží stvořitelské dílo, nýbrž také boží pohanské představy o zvířecích božstvech či o mužské nezávislé nadřazenosti, a staví ženu muži naroveň, ba představují ji jako pomoc Boží a jako cíl mužovy cesty (1,26nn; 2,18nn).

Také apoštolská napomenutí musíme číst na pozadí tehdejší doby a lidského hříchu vůbec, a tedy jako soud a evangelium: Muž, jsa „hlavou“ manželky, nemá nad ženou panovat (ve smyslu římského práva, jež manželovi a otci přiznávalo absolutní moc nad životem rodiny); po vzoru Krista ukřižovaného, „hlavy církve“, ji má svou ženu naopak milovat a obětovat se pro její blaho (Ef 5,21nn). I Pavlova slova o pasivní účasti žen na bohoslužbě, zdá se, spíše než proti ženskému

mluvení jako takovému míří proti místním výstřelkům: když podle pohanských zvyklostí buďto byly na úkor mužů upřednostňovány ženy „kněžky“, anebo se smazávaly vnější rozdíly mezi pohlavími (1K 11,2nn; 1Tm 2,9nn). Někteří vykladači (např. N. T. Wright) se domnívají, že apoštol pro ženy žádá vůbec svobodu učit se spolu s muži, a to bez ohledu na mocenské otázky; známé místo lze přeložit: „Žena ať se učí bez vyrušování, v plné podřízenosti [Bohu]. Neříkám tím, že žena má učit muže či mu diktovat, nýbrž že se má učit bez vyrušování“ (2Tm 2,11nn; srov. L 10,38-42). Evangelium zvěstuje vskutku revoluční rovnost mužů a žen ve křtu a spáse (Ga 3,26nn), rovnost, která z generace na generaci musela poznamenávat i náboženské, společenské i právní řády světa.

Do poměrů pokřivených hříchem a dobovými konvencemi vnášel Kristus proměňující skutečnost kralování Božího – světlo ztraceného ráje, ohlas Božího soudu, příslib nového stvoření. Ježíšův přístup k ženám, mužům i dětem, pro leckoho tehdy nekonvenční a pobuřující, nás vede k účtě vůči biblickým normám lásky a spravedlnosti, jež stojí nade všemi konvencemi. Zároveň je nám Kristův přístup varováním před pokušením absolutizovat některou z dobových forem uspořádání světa (Ř 12,1n). Kristus – v tradici starozákonních proroků - očividně nerespektoval společenská omezení, pokud někomu bránila v následování, pokud sloužila hříchu, pokud lidem, zejména těm slabým, ubližovala (Mt 8,21n; 18,1-5; 19,29; J 8,1nn). I svým nekonformním přístupem, porušováním „dobrých mravů“ – když mluvil se ženami, když je nechal, aby ho provázely, ba se ho dotýkaly, když je vyučoval, ale i pověřoval zvěstí - ztělesňoval Ježíš evangelium o Božím kralování, které soudí a ruší neřády světa a proměňuje je (Mt 18,1-5; L 7,36nn; J 4; 20,1nn).

Dnešní aplikace: normy, formy, proměny

V Bibli vidíme, že na počátku stvořil Bůh člověka ke svému obrazu, a to jako muže a ženu, jedince stejné důstojnosti, a ve své rozdílnosti na sebe navzájem odkázané, zamýšlené jeden pro druhého. V Bibli také vidíme, že vzájemnost muže a ženy nabývá v různých kulturách, dobách či situacích různých podob. Zjišťujeme rovněž, že Boží slovo soudí hříšné excesy a prolamuje bezbožné návyky. Chceme-li tedy zohlednit biblický nálezný v jeho šíři, musíme vedle (1.) norem brát vážně také (2.) bohatství forem a (3.) polemickou dynamiku Božího slova.

1. **Je zřejmé, že Bible počítá s rovnocenností a vzájemností mužů a žen.** V Evropě relativně nedávno prosazená rovnost pohlaví před zákonem či volební právo žen, rovný přístup ke vzdělání a pracovním příležitostem proto vítáme coby kýžený, jakkoli pozdní plod biblického slova. Boží slovo koná své dílo postupně, z generace na generaci, napříč staletími a kulturami. Chceme proto v Kristově duchu pěstovat zděděnou kulturu vzájemné úcty a zejména dvornosti vůči dívkám a ženám. Modleme se za chlapce a muže, aby v trpělivé věrnosti svým všedním úkolům rostli v odpovědnosti před Bohem i lidmi, v odpovědnosti za tento svět, a právě za blaho svých manželů a rodin. Autorita manželů a otců vyrůstá

z obětavé služby, praktické i duchovní, svým milým (Ef 5,25-30; Mk 10,42-45). Podobně se modleme za dívky a ženy, aby dostály svému náročnému a úctyhodnému povolání; aby se svým mužům stávaly Boží pomocí a ztělesněnou moudrostí – protějšky, spoludědičkami života a spolusprávkyňmi země. Chceme povzbuzovat manželské páry ke vzájemné úctě, věrnosti a intimní oddanosti, k trpělivé službě dětem ve výchově a péči, k dílu v církvi a ve společnosti. Víτάme pomoc, kterou jim v jejich zápasech poskytují pedagogičtí či jiní odborníci, specializovaná zařízení i církve. Nemůžeme naopak vítat takové modely života, které ve jménu práva na sebeurčení a na osobní štěstí oceňují citovou či ekonomickou nesolidárnost, nezávislost manželů jednoho na druhém; nebo které partnerskou věrnost a rodinný život prohlašují za překonané „modely“. Jsme si - i na základě biblického slova – vědomi, že soužití muže a ženy nikdy nebylo automatickým „receptem na štěstí“, nýbrž že manželství je citovým, právním a ekonomickým partnerstvím „ve štěstí i neštěstí, ve zdraví i v nemoci“, že je tedy službou a někdy i tíživým úkolem. A přece věříme a připomínáme, že Bůh stvořil člověka jako muže a ženu; a že ho tak stvořil dobře, ba velmi dobře (Gn 1,31).

- 2. V Bibli je zřejmé, že role mužů a žen, stejně jako podoby jejich soužití, nabývají rozličných forem.** Chceme proto respektovat bohatství místních kultur, církevních společenství, ale také individuálních manželství, pokud jen chrání lidskou integritu a vzájemnou věrnost, pokud jen slouží životu. Nechceme svémyslně diktovat, co přesně znamená být „pravým mužem“ a „pravou ženou“, jak přesně má vypadat autorita manžela či úcta manželky; např. jaký má být poměr výdělků, pracovních úvazků, mateřských (či otcovských) dovolených, vzdělání a sociálního postavení, sborových služeb, popř. jaké kdo má mít koníčky. Každý muž a každá žena má své osobité obdarování, ale i osobité limity, své osobnostní „zabarvení“, jež má posvěcovat. Už v Bibli vidíme muže bojovníky i učence, muže asertivní i křehké; a stejně tak ženy hospodyně i podnikatelky, děvečky i vládkyně. Právě biblické knihy nadepsané ženskými jmény, příp. nesené převážně ženským hlasem, kreslí obrázek nekonvenčních rolí a řešení (Rt; Est; Pís). Navíc každý muž a každá žena v sobě nese i některé rysy, obvykle přisuzované spíše opačnému pohlaví. Nechceme lidi glajchšaltovat, nýbrž při svých limitech i obdarováních usilujeme o poslušnost apoštolským řádům a následujeme Ježíšův příklad (Ko 3,18-21). Modleme se, aby vznikala manželství – z nichž každé je nám „*tajemstvím*“ (Ef 5,31-32a; Př 30,18n; Pís 2,7). Modleme se, aby naše domovy byly plné lásky. V Kristově duchu chceme bez odsudků a povýšenosti být nápomocni osamělým rodičům - ovdovělým, rozvedeným, svobodným - v jejich náročných situacích. Víτάme asistenci odborníků, organizací, církví, obcí či státu. Vnímáme lidskou pestrost jako realitu a úkol, ne jako normu, která nás vyvazuje z poslušnosti Bohu.
- 3. Na základě biblického slova si chceme sebekriticky uvědomovat, že naše představy, činy a návyky nejsou uchráněny hříchu.** Biblické slovo je především slovem soudu nad hříchem a slovem milosti zaslíbené víře; je slovem, které odhaluje svět svých pisatelů i svět náš v jeho ztracenosti před Bohem, ale také jako předmět Boží lásky. Proto i role mužů a žen chceme

nahlížet optikou řádů stvoření a Kristova evangelia, jež se obrací jak proti bezbožnému chaosu a svéhlavé anarchii, tak proti nábožensky či jinak legitimovanému útlaku člověka člověkem. Kristova služba a obětavost, soucit a odpuštění, uctivost vůči jednotlivci nechtě jsou korektivem našich postojů. Nebráníme se diskusi o společenských strukturách, o „slepých skvrnách“ svých úsudků, o vlastním hříšném jednání. Bráníme se ale vzdát slov evangelia coby vrchního soudce a obhájce našeho a naší společnosti. Nechceme snižovat přínos perspektiv, jakými naše otázky nahlíží historická, antropologická či sociologická, psychologická či právní věda, anebo i všední zkušenost. Odmítáme jen zamlžovat světlo, do kterého tyto otázky staví Bible. Proto nemůžeme s posvátnou úctou ulpět na výdobytcích „postkřesťanské“ moderny, ovšem ani na pokladech „křesťanské“ minulosti. Biblické slovo soudí dnešní i včerejší přešlapy, zmatky a hříchy. A biblické zaslíbení je dnes, stejně jako i v minulých staletích, Boží mocí k vytrvalosti, posilou k naději ve vykoupení tvorstva, jež se dokoná ve vzkříšení z mrtvých. Dokud žijeme na tomto světě, jsme vystaveni změnám: a jsme povoláni vírou „zůstat“ v přijatém Kristově slovu a usilovně „běžet“ vstříc Kristovu příští (J 15,1nn; Fp 3,8nn).

Věříme, že Kristu Ježíši byla dána veškerá moc na nebi i na zemi (Mt 28,18-20): Jeho evangelium je dodnes platným přikázáním pro život, soudem nad hříchem a zaslíbením pro víru, a také zdrojem a inspirací života. Pod Ježíšovou vládou smíme odvážně vyhlížet pomoc a radu Ducha svatého pro náš dnešek „a až do skonání tohoto věku“.

db